

Overheid legt zich neer bij volledige segregatie in onderwijs

publicatiedatum: 18-11-2003 15:09:53 | laatst gewijzigd: 09-12-2003 17:52:55 | auteur: J. Jeronimus

Nadat de overheid jarenlang probeerde segregatie in het onderwijs tegen te gaan, wekte minister Van der Hoeven (CDA, Onderwijs) in oktober 2003 grote verbazing door zich neer te leggen bij het bestaan van zogeheten 'zwarte scholen'.

Het rijk dient wel achterstanden op onderwijsgebied te bestrijden, maar de minister vindt het *geen* taak van de overheid de etnische segregatie in het onderwijs te bestrijden. In het NRC Handelsblad (28-10-2003) zegt ze: *"Ik vind dat we met elkaar de ogen moeten opendoen en accepteren dat in sommige steden binnenkort 60 procent van de leerlingen van allochtone afkomst is."*

Minister: witte vlucht niet tegengaan, onderwijsachterstanden wel

De toename van segregatie in het onderwijs is voor minister Van der Hoeven niet langer een ontwikkeling om te bestrijden. De groeiende scheiding leidt tot 'witte vlucht'. Ook dat proces wil de minister niet tegengaan.

Als gevolg van het groeiend aantal zwarte scholen, plaatsen steeds meer autochtone ouders hun kinderen op scholen in witte buurten of zelfs buiten de steden. In een interview met het NRC Handelsblad (28-10-2003) zegt Van der Hoeven:

"Ik heb daar lang over nagedacht, ik heb me afgevraagd wat ik daar vanuit onderwijs aan kan doen, anders dan wat ik er tot nu toe via de financiering aan doe. Maar het gaat toch om afspraken op provinciaal niveau. Ik vind het prima als scholen onderling tot afspraken kunnen komen. Dat is iets anders dan dat je met quota gaat werken en dat je leerlingen gaat oppakken en verslepen naar een andere school."

De bewindsvrouw onderscheidt enerzijds het bestaan van witte en zwarte scholen en anderzijds achterstanden in het onderwijs. Hoewel het kabinet 100 miljoen euro bezuinigt op het helpen van leerlingen met een leerachterstand, wil Van der Hoeven wel de onderwijsachterstanden blijven bestrijden. Aan het eerste probleem, de segregatie, kan de overheid volgens haar niets doen. Dat is volgens de minister ook niet nodig. In een vraaggesprek met het NRC Handelsblad (28-10-03) zegt ze: *"Kijk naar de Bijlmer. De nieuwe middenklasse, zwart en goed opgeleid, keert daar terug in koopwoningen. Dat is gesegregeerd wonen, maar van achterstand is geen sprake meer."*

Het SCO Kohnstamm Instituut voor onderzoek van opvoeding en onderwijs lijkt de mening van minister Van der Hoeven te delen. Het onderzoeksinstituut hield in opdracht van de gemeente Amsterdam in 2003 een grootschalig onderzoek naar de segregatie op Amsterdamse scholen. De onderzoekers zijn eveneens van mening dat de scheiding niet zozeer met kleur te maken heeft, maar vooral met de sociaal-economische status (SES) van de ouders.

Kritiek op 'laissez faire' van minister

Niet iedereen is te spreken over het nieuwe overheidsbeleid ten aanzien van de segregatie in het onderwijs. De Utrechtse wethouder René Verhulst van Onderwijs (CDA) is teleurgesteld in de uitspraken van de Onderwijsminister. Verhulst schreef Van der Hoeven een brief, waarin hij steun vraagt om de witte vlucht te kunnen keren: *"Wij leggen ons niet neer bij segregatie van zwarte en witte leerlingen. Het leidt tot een maatschappij die tot op het bot verdeeld is."*

Daar valt wat voor te zeggen. Op 54 van de 201 Amsterdamse basisscholen is contact met autochtone kinderen voor allochtone leerlingen onmogelijk omdat autochtonen er totaal ontbreken. Van diezelfde 210 scholen hebben er 127 meer dan 50 procent allochtone leerlingen. Als Amsterdam allochtone leerlingen zou spreiden over de stad, dan zouden alle 201 basisscholen een zwarte meerderheid hebben.

Verhulst probeert samen met collega-wethouders uit omliggende gemeenten en met de provincie de witte vlucht tegen te gaan. Te vergeefs, zo lijkt het: 20 procent van de Utrechtse witte leerlingen gaat buiten de stad op school, volgens cijfers van de gemeente Utrecht. Dat is een verdubbeling sinds 1998. Begin 2003 sloten het katholieke Niels Stensen College en het openbare Thorbecke College in Utrecht hun deuren. Witte leerlingen bleven er al jarenlang weg, waardoor er onvoldoende leerlingen waren om havo- en vwo-klassen vol te krijgen.

De Onderwijsminister hoopt dat in 2004 een convenant getekend wordt waarin staat dat een aantal middelbare scholen in de regio maar beperkt leerlingen uit de stad Utrecht aanneemt om te voorkomen dat alleen zwarte leerlingen achterblijven en het voortbestaan van alle Utrechtse scholen wordt bedreigd.

Volgens Ledoux, Van der Veen, Vergeer et. al. (2003) zijn kinderen uit verschillende sociale milieus van oudsher ongelijk verdeeld geweest over basisscholen. Ooit bestonden er in Nederlands zelfs officiële 'standenscholen'. Die zijn weliswaar afgeschaft, maar van een zekere concentratie naar sociaal milieu is nog steeds sprake.

Bronnen:

- Karsten, S., Elshof, D., Felix, C., Ledoux, G., Meijnen, W. et. al.(2003). Onderwijssegregatie in Amsterdam. Hoe staat het ervoor en wat kunnen we eraan doen? Amsterdam: SCO Kohnstamm-instituut. (rapport 674, ISBN: 90-6813-723-9)
- NRC Handelsblad (27-11-2003)
- NRC Handelsblad (28-10-2003)

Verwante artikelen:

- **Afschaffing OALT leidt tot taalstrijd in onderwijs**
De geldkraan voor onderwijs in allochtone levende talen (OALT) wordt dichtgedraaid, terwijl het Fries een verplicht vak is in Fryslân. Dat levert spanningen op. (Leeuwarder Courant, augustus 2003)
- **Dossier 'Witte vlucht': inleiding**
Steeds meer autochtone en allochtone ouders hebben de neiging om 'zwarte' scholen te ontvluchten of te mijden: de zogeheten 'witte vlucht'.
- **Ondanks spreidingsbeleid neemt segregatie in onderwijs toe**
Spreiding van allochtone leerlingen om "zwarte" scholen tegen te gaan, werkt niet. Zes gemeenten die hebben geprobeerd allochtone en autochtone leerlingen beter over de basisscholen te verspreiden, hebben daarmee vrijwel geen resultaten geboekt. (17-02-2003)
- **Onderwijsachterstand**
Kinderen van allochtone afkomst doen het door de bank genomen beduidend minder goed op school dan autochtone kinderen. Hoe kan dat?
- **Turks als keuzevak omdat verplichting te veel weerstand oproept**
De St. Gerardus Majella MAVO ziet af van Turks als verplicht vak. Het plan wekte veel beroering. De Onderwijsinspectie en het Ministerie van Onderwijs zagen geen bezwaar, de politiek wel. (10-11-2003)
- **Verwachtingen van leraar bepalen prestaties van leerlingen meer dan 'kleur' van school**
De 'kleur' van de school is minder bepalend voor de prestaties van leerlingen, dan de verwachtingen die de leraar van die leerlingen heeft, aldus onderzoeksinstituut ITS (07-05-2003)

Internet links:

- **De strijd rond de standenschool in het katholieke onderwijs, 1920-1960**
Joos van Vugt, 1997. via De School Anno, periodiek VVNO.
- **Persbericht CDA Utrecht**
René Verhulst constateert dat ook in Utrecht de taalproblematiek toeneemt: "Ondanks maatregelen als taallessen, de Voorschool (peuterspeelzaal met taal) en het betrekken van allochtone ouders bij de school. We boeken best wel resultaten, maar veel wordt te niet gedaan door instroom van kinderen die nauwelijks Nederlands spreken omdat bijvoorbeeld de ouders nauwelijks de Nederlandse taal machtig zijn. Dat herhaalt zich over de generaties."
- **Standenscholen en buurtscholen in Zwolle in de tweede helft van de negentiende eeuw**
Anneke van der Wurff, 1985. via De School Anno, periodiek VVNO.
- **Steeds meer soort-bij-soort-wijken**
Door hekken of water afgeschermdde woonwijken beleven een opmars in Nederland. "Inwoners van *gated communities* willen hun identiteit zo op een verkeerde manier kenbaar maken. In de Verenigde Staten hebben wijken een ballotagecommissie. Hier mag dat gelukkig niet. De overheid wil dat er sociaal en economisch gemengd wordt gewoond." (Trouw, 20-11-2003)

Documenten:

- [Allochtonen in Nederland 2003 - persartikel](#)
Begeleidend persbericht bij de CBS-publicatie (18-11-2003)
- [Allochtonen in Nederland 2003 - volledige publicatie](#)
Deze publicatie door het CBS gaat in op de maatschappelijke positie van niet-westerse allochtonen in vergelijking met die van de autochtone bevolking. (18-11-2003, 549 kB groot)

[De ongelijke basisschool: Etniciteit, sociaal milieu, sekse, verborgen differentiatie, segregatie, onderwijskansen en schooleffectiviteit.](#)

samenvatting van onderzoek door P. Jungbluth van het ITS in Nijmegen (2003)

[De Utrechtse Aanpak, Samenwerken aan Onderwijskansen in het vo](#)

Gemeente Utrecht (januari 2002, 3.9 MB groot)

[Ieder kind vooruit](#)

Utrechts onderwijsachterstandenbeleid

[Jeugd 2003 - feiten en cijfers](#)

CBS-publicatie (16 mei 2003, 573 kB groot)

[Jeugd 2003 - persartikel](#)

Begeleidend persbericht bij de CBS-publicatie (16-05-2003)
